

Monumenten en Archeologie

Monumentenadviseur	Zanden, J. van der
Adviesdatum	26-06-2018
Adres pand	Nieuwezijds Voorburgwal 357-359, Kalverstraat 92 en Sint Luciënsteeg 27
Monumentnaam	Burgerweeshuis/ Amsterdammuseum
Status pand	Rijksmonument
Monumentnummer	5467
Soort aanvraag	Monumentenvoorinformatie
Aanvraagnummer	-
Type advies	Verkenning schetsontwerp
Architect	Neutelings Riedijk Architecten

Aanleiding

Op basis van het gepresenteerde museumconcept voor het Amsterdammuseum heeft het architectenbureau Neutelings Riedijk Architecten opdracht gekregen voor een verbouwingsonderzoek met meer aandacht voor de monumentaliteit en financiële consequenties van het ontwerp. In reactie op het geselecteerde structuurontwerp van 26-01-2018 heeft Monumenten en Archeologie zes aandachtspunten geformuleerd.¹ In reactie op deze punten is een nieuw schetsontwerp gepresenteerd (05-06-2018).

Op het schetsontwerp wordt in hoofdlijnen gereageerd. De monumentale waarden zijn vastgelegd in de door MenA vervaardigde Verkenning van de ontwikkelmogelijkheden van het Amsterdam Museum (25-11-2016).

Analyse schetsontwerp

Een belangrijk aandachtspunt was de volledige verwijdering van de structuur van het voormalige Jongenshuis, de Museumstraat en het voormalige Kinderhuis. De oorspronkelijke situatie van twee bouwvolumes van verschillende breedte aan weerszijden van de voormalige Begijnensloot ging in het structuurplan verloren, evenals de kappen en het silhouet van het complex. Daarnaast was het panoramadak en de glazen zolderzaal in de ogen van MenA te ingrijpend voor het karakteristieke historische gevelbeeld, zowel vanuit de hoven in het complex zelf als vanuit het Begijnhof.

Het voorstel is nu aan beide uiteinden van dit gebouwdeel een deel van de structuur van de voormalige Begijnensloot te handhaven om zo de structuur afleesbaar te houden. Centraal in het gebouw komen vervolgens drie boven elkaar gelegen zalen, met een zolderzaal ter hoogte van de kappen, die hierdoor grotendeels verdwijnen. Op deze zolderzaal met een gebogen dakvorm komt een panoramaterras. Het volume is daarbij gereduceerd t.o.v. het structuurontwerp.

In tegenstelling tot het structuurplan krijgt de zolderverdieping geen museale functie meer. De zoldervloeren van de vleugel aan de Nieuwezijds Voorburgwal en die van de zuidelijke vleugel aan de meisjesbinnenplaats worden verwijderd.

¹ Mail aan D. Brandwagt, 7 maart 2018.

Verder wordt er geen luchtbrug meer aangebracht vanuit de noordvleugel naar het Kinderhuis, maar wordt de verbinding op de eerste verdieping intern gerealiseerd. Daarnaast wordt op kelderniveau een verbinding gemaakt, met behoud van de nog resterende overkluizing van de Begijnensloot.

Op de hoek van de Sint Luciënsteeg en de Nieuwezijds Voorburgwal komt een lager nieuw volume dan in het structuurplan, waarbij het vloerniveau van het bouwdeel op het niveau van de regentenkamer wordt gebracht om zo een betere routing te realiseren.

Reactie vanuit MenA

Het historische beeld en de historische structuur van het complex zijn van groot belang voor de monumentale waarde van het complex en het omliggende stadsbeeld. MenA heeft begrip voor de wens van het museum om grotere zalen in het museum te creëren voor de expositie van grotere objecten. Gezien de aanwezige monumentale waarde zijn het voormalige Jongenshuis, de Museumstraat en het voormalige Kinderhuis het meest geschikt voor de inpassing van grotere museumzalen.

De wijze waarop dit gebeurt heeft nog steeds een grote impact op de structuur van de gebouwen en de omgeving en de structuur van de Begijnensloot zou over de gehele lengte afleesbaar of beter beleefbaar moeten blijven. Door drie zalen boven elkaar te plaatsen resteert er weinig van de oorspronkelijke structuur en rijst er nog steeds een element boven de gebouwen uit.

MenA pleit daarom voor een verdergaande studie naar de inpassing van zalen in de betreffende bouwdelen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de zolderzaal. Wanneer er geen zolderzaal zou worden aangebracht kan een lichtkap boven de voormalige Begijnensloot als lichtstraat fungeren voor de eronder gelegen museumzaal. Hierdoor is het tevens mogelijk de twee kappen te handhaven, die zijn samengesteld uit oorspronkelijke elementen en een monumentale waarde vertegenwoordigen. Daarmee blijft de historische structuur beter afleesbaar. Met het oog op de expliciete wens toch ergens naar buiten te kunnen acht MenA het in beginsel bespreekbaar rond de lichtstraat een omloop aan te brengen waarbij de nokken van de zadeldaken met behoud van de dakvorm als borstwering fungeren.

Het verlies aan vierkante meters museumzaal, door het vervallen van de zolderzaal, kan worden gecompenseerd door de zoldervloeren van de vleugels aan de Nieuwezijds Voorburgwal en de zuidelijke vleugel aan de meisjesbinnenplaats niet te verwijderen, maar deze ruimten net als in het structuurontwerp een museale functie te geven.

Overigens is het volledig verwijderen van de zoldervloeren van bovengenoemde vleugels een structuuraantasting. De vloeren hebben betekenis voor de opzet van de panden. Wel is het mogelijk vides in de vloeren aan te brengen om een meer open museumconcept te kunnen creëren.

Het laten vervallen van de loopbrug en het tot stand brengen van een interne verbinding op de eerste verdieping vanuit de noordvleugel naar het jongenshuis is zondermeer positief. Hetzelfde geldt voor het voornemen om geen extra entrees te maken in de hoog monumentale gevels van de Meisjesbinnenplaats.

Daarnaast is de interventie in het bouwdeel op de hoek van de Sint Luciënsteeg en de Nieuwezijds Voorburgwal, waarbij de vloer op het niveau van de regentenkamer wordt gelegd, begrijpelijk. Naar de wijze waarop een nieuw element met zorg wordt ingepast in het historische stadsbeeld wordt met belangstelling uitgekeken.